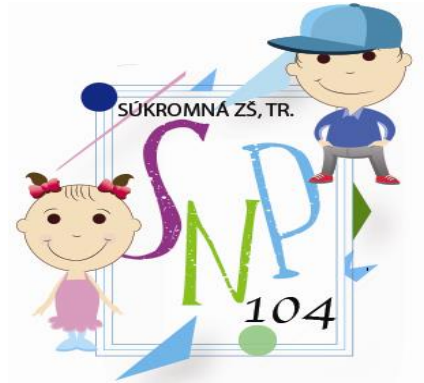

Súkromná základná škola, Trieda SNP 104, Košice

Stratégia školy pri výskyte šikanovania

(príloha školského poriadku)

OBSAH

Legislatíva	3
Článok I – Charakteristika šikanovania	3
Článok II – Prevencia	5
Článok III – Metódy riešenia šikanovania	6
Článok IV – Opatrenia na riešenie situácie	7
Článok V – Spolupráca školy s rodičmi žiakov.....	8
Článok VI – Spolupráca školy s ďalšími inštitúciami.....	8
Článok VII – Silné a slabé miesta v organizácii školy a opatrenia	9
Článok VIII – Prejavy šikanovania	10
Priame prejavy šikanovania	10
Nepriame prejavy šikanovania	10
Článok IX – Vývoj šikanovania	10
Prvý stupeň	10
Druhý stupeň	10
Tretí stupeň	11
Štvrtý stupeň	11
Piaty stupeň	11
Článok X - Postup pri riešení šikanovania	11
Postup učiteľa pri podozrení na výskyt šikanovania	11
Postup učiteľa, ktorý sa stane svedkom šikanovania	11
Postup učiteľa, pri vyšetrowaní šikanovania	12
Zásady vyšetrowania	12
Článok XI – Aktivity na zabránenie šikanovania.....	12
Článok XII – Systém kontrolných opatrení a trestov	13
Kontrolné opatrenia	13
Tresty	13
Článok XIII – Záverečné ustanovenia	13

Legislatíva

- Metodické usmernenie č. 36 / 2018 k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach
- Zákon č. 372/1990 Z.z. O priestupkoch v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 300/ 2005 Z.z. Trestný zákon

Článok I – Charakteristika šikanovania

(1) **Šikanovaním rozumieme** akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorých zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie alebo zastrašovanie. **Ide o cielené a opakované** použitie násilia voči takému žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z najrôznejších dôvodov **nevedia alebo nemôžu brániť**. Šikanovanie sa prejavuje v rôznych podobách, ktoré môžu mať následky na psychickom a fyzickom zdraví.

(2) Podstatnými **znakmi šikanovania sú**:

- a) úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) opakované útoky,
- d) nevyrovnaný pomer síl medzi agresorom a obeťou.

(3) Šikanovanie sa môže prejavovať **v priamej a nepriamej podobe**. **Priame** znaky šikanovania môžu byť napr.:

- Posmešné poznámky na adresu žiaka, pokorujúce alebo urážlivé prezývky, nadávky, ponižovanie, posmech, hrubé žarty na jeho účet. Rozhodujúcim kritériom je to, do akej miery je daný žiak konkrétnou prezývkou alebo "žartom" zraniteľný.
- Kritika žiaka, výčitky na jeho adresu, najmä prednesené nepriateľským až nenávisťným, alebo pohrdavým tónom.
- Nátlak na žiaka, aby dával vecné alebo peňažné dary šikanujúcemu, alebo za neho platil.
- Príkazy, ktoré žiak dostáva od iných spolužiakov, najmä prednesené panovačným tónom a skutočnosť, že sa im podriaďuje.
- Nátlak na žiaka k vykonávaniu nemorálnych až trestných činov či k spoluúčasti na nich.
- Strkanie, štvachanie, údery, kopance, ktoré prípadne nie sú zvlášť silné, ale je nápadné, že ich obeť neopláca.
- Roztržky, v ktorých jeden z účastníkov je zreteľne slabší a snaží sa uniknúť.

Nepriame (varovné) znaky šikanovania môžu byť napr.:

- žiak je počas prestávok často osamotený, ostatní o neho nejavia záujem, nemá kamarátov, ignorovanie obeť,
- pri tímových športoch býva jedinec volený do mužstva medzi poslednými,
- počas prestávok vyhľadáva blízkosť učiteľov,
- ak má žiak prehovoriť pred triedou, je neistý, ustrašený,
- pôsobí smutne, nešťastne, stiesnene, má blízko k plaču, stáva sa uzavretým,
- jeho školský prospech sa niekedy náhle a nevysvetliteľne zhoršuje,
- jeho veci sú poškodené alebo znečistené, prípadne rozhádzané,
- zašpinený alebo poškodený odev, stále mu chýbajú nejaké jeho veci,
- odmieta vysvetliť poškodenie a stratu vecí alebo používa nepravdepodobné výhovorky,

- mení svoju pravidelnú cestu do školy a zo školy,
- začína vyhľadávať dôvody pre absenciu v škole,
- odreniny, modriny, škrabance alebo rezné rany, ktoré nedokáže uspokojivo vysvetliť.

Kyberšikanovaním je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky :

- a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
- b) agresor vystupuje často anonymne,
- c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
- d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
- e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
- f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
- g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
- h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
- i) obeť nemusí o napadnutú dlhšiu dobu vedieť,
- j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
- k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

(4) Šikanovanie sa môže uskutočňovať aj medzi žiakmi v triede, či výchovnej skupine a odohráva sa najmä v čase prestávok, cestou do školy a zo školy alebo v čase mimo vyučovania.

(5) Škola zodpovedá za žiakov v čase vyučovania a školských akcií.

(6) Škola zodpovedá aj za škodu, ktorú v čase vyučovania, resp. v dobe vykonávania tzv. prechodného dohľadu spôsobí žiak, pokiaľ ten, kto je povinný vykonávať dohľad nepreukáže, že náležitý dohľad nezanedbal (§ 422 Občianskeho zákonníka). Šikanovanie nesmie byť zamestnancami školy v žiadnej miere akceptované a pedagóg musí šikanovanie medzi žiakmi bez meškania riešiť a každej jeho obeť poskytnúť okamžitú pomoc.

(7) **Z hľadiska priestupkového zákona¹⁾** môže šikanovanie žiakov napĺňať skutkovú podstatu priestupkov. Môže ísť predovšetkým o priestupky proti občianskemu spolunažívaniu a priestupky proti majetku.

(8) Zodpovedným za priestupky je ten, kto v čase jeho spáchania dovŕšil štrnásť rok svojho veku. Ak spácha priestupok osoba, ktorá v čase jeho spáchania dovŕšila štrnásť rok a neprekročila osemnásť rok svojho veku, zaraďuje sa do kategórie „mladistvých“.

(9) **Z hľadiska trestného zákona²⁾** môže šikanovanie žiakov napĺňať i skutkovú podstatu trestných činov. Trestný zákon definuje trestný čin ako prečin a zločin. Môže ísť najmä o trestný čin ohovárania, nebezpečného vyhrážania, ublíženia na zdraví, obmedzovania osobnej slobody, nátlaku, vydierania, lúpeže, hrubého nátlaku, krádeže alebo poškodzovania cudzej veci, neoprávneného užívania cudzej veci.

(10) Páchatelom trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám. Za spolupáchatelstvo trestného činu sa považuje, ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých osôb.

(11) Trestne zodpovedný je ten, kto v čase spáchania činu dovŕšil štrnásť rok svojho veku. Osoby, ktoré v čase spáchania trestného činu dovŕšili štrnásť rok a neprekročili osemnásť rok svojho veku sa podľa trestného zákona zaraďujú do kategórie „mladistvých“.

(12) Učiteľ, ktorému bude známy prípad šikanovania a neprijme v tomto smere žiadne opatrenie, sa vystavuje riziku trestného postihu. Takýmto konaním môže pedagogický zamestnanec napĺňať i skutkovú podstatu trestného činu neprekazenia trestného činu, neoznámenia trestného činu alebo ublíženia na zdraví, a to tak, že inému z nedbanlivosti ublíži na zdraví tým, že poruší dôležitú povinnosť vyplývajúcu z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, alebo uloženú mu podľa zákona.

Zásady školy

- netolerujeme prejavy násilia a šikanovania v škole ani mimo nej,
- nikto nesmie iných šikanovať a vydierať, ponižovať ich psychicky, ani zosmiešňovať.

Všetci žiaci a ich rodičia sú oboznámení s postupom školy voči prejavom násilia a šikanovania!

Článok II – Prevencia

Základným preventívnym opatrením školy je osvojiť si základný princíp

„Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách !“

¹⁾ Zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

²⁾ Zákon č.300/2005 Zb. Trestný zákon.

Je dôležité, aby sa s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania ako antisociálneho správania sa jednotlivcov i skupín oboznámili všetci žiaci, zamestnanci školy a rodičia. **Pre žiakov, pedagogických zamestnancov i rodičov je potrebné vedieť, že tieto formy správania nie sú neškodným humorom a zábavou, mali by sa oboznámiť predovšetkým s negatívnymi dôsledkami šikanovania, a to tak pre jeho obeť, ako i pre agresorov.** Za zvlášť nebezpečné je potrebné považovať tendenciu podceňovať počiatočné prejavy šikanovania.

Zabezpečiť podľa ponuky MPC v Košiciach a ďalších inštitúcií vzdelávanie v oblasti **prevencie šikanovania najmä triednych učiteľov, koordinátorov prevencie a výchovných poradcov.** Organizovať semináre s odborníkmi zaoberajúcimi sa danou problematikou.

Spolupracovať s odborníkmi z príslušného centra výchovnej a psychologickkej prevencie, prípadne pedagogicko-psychologickej poradne (ďalej len „CVPP“ a „PPP“), resp. s ďalšími odbornými pracoviskami poradenských a preventívnych služieb v regióne.

V rámci účinnej prevencie šikanovania je pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie dôležité najmä:

- **vytváranie pozitívnej klímy v škole, posilňovanie demokracie v triede a v škole. Výchova detí k demokracii má tieto hlavné zásady:**
- pýtať sa detí na ich názory a priania, trpezlivo a s rešpektom ich počúvať, diskutovať s nimi. Mohli by sme napríklad vyhlásiť mimoriadnu triednickú hodinu v jeden deň, v jednu hodinu na celej škole, kde každý triedny učiteľ informuje v podobnom duchu, tzn. adresne, kto, čo spravil, čo porušil, aké mal možnosti nápravy, za čo bol vylúčený, preradený alebo inak potrestaný. Dôležité je zamerať sa viac na odsúdenie činu, ako človeka, aby mal predsa len možnosť odčiniť svoje hriechy. Dôvernejšia atmosféra v triede umožňuje klásť otázky triednemu, navrhovať možné iné opatrenia a dohodnúť sa na ďalšej stratégii, aby sa niečo podobné neopakovalo,
- dávať skupine, triede, pri vhodných príležitostiach možnosť voľby: o čom chcú diskutovať, čo ich zaujíma,
- navodiť úzku spoluprácu medzi žiakmi, zamestnancami školy, rodičmi a jasne vymedziť možnosti oznamovať aj zárodoky šikanovania (pri zachovaní dôvernosti takýchto oznámení),
- vo vnútornom poriadku školy jasne stanoviť pravidlá správania vrátane sankcií za ich porušenie, viesť písomné záznamy o riešení konkrétnych prípadov šikanovania,
- zaistiť v súlade s pracovným poriadkom dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, počas vyučovania až do odchodu žiakov zo školy, a to najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
- oboznámiť pedagogických zamestnancov so systémom školy pre oznamovanie a vyšetrovanie šikanovania, zvyšovať informovanosť pedagogických zamestnancov, informovať pedagogických zamestnancov, žiakov, aj rodičov o tom, čo robiť v prípade, keď sa dozvedia o šikanovaní (napr. umiestniť na prístupné miesto kontakty a telefónne číslo na inštitúcie, ktoré sa problematikou šikanovania zaoberajú),
- v pracovnom poriadku školy vymedziť oznamovaciu povinnosť pre pedagogických aj nepedagogických zamestnancov,
- zaangažovať do riešenia a do prevencie šikanovania aj žiacku školskú radu.

Článok III – Metódy riešenia šikanovania

Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania.

Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania zabezpečí najmä:

- a) bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,
- b) dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
- c) vykonáva opatrenia na zabránenie novej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,
- d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
- e) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
- f) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
- g) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom,
- h) kontaktuje vo vzťahu k obeti, agresorovi a svedkovi šikanovania:

1. zákonných zástupcov,

2. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,

3. zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,

4. zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,

- i) kontaktuje miestne príslušné centrum,
- j) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
- k) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
- l) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
- m) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.

• **Odhalenie šikanovania býva niekedy veľmi ťažké i pre skúseného pedagóga.**

Najzávažnejšiu negatívnu úlohu pri jeho zisťovaní hrá strach (alebo snaha o utajenie) u obetí, ale aj agresorov a ďalších možných účastníkov. Chrániť zdroj informácií, neprezradiť ho, ak si to sám nepraje a nechce pristúpiť na otvorenú konfrontáciu. Celý prípad riešiť kľudne, na pokojnom mieste, s dostatkom času. Pri riešení prípadu čo najmenej prezradíme o tom, čo už vieme a o tom, čo nemôžeme dokázať.

• **Pre vyšetrowanie šikanovania sa odporúča nasledovná stratégia:**

- (13) zaistenie ochrany obetiam,
- (14) rozhovor s deťmi, ktoré na šikanovanie upozornili, rozhovor s obeťou, s agresormi, **s každým zvlášť,**
- (15) nájdenie vhodných svedkov, individuálne, prípadne konfrontačné rozhovory so svedkami (nikdy nekonfrontovať obeť a agresorov),
- d) kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov obeť aj agresora,
- e) kontaktovanie CVPP, PPP alebo diagnostického centra (ďalej len „DC“),
- f) využitie anonymnej dotazníkovej metódy.

• **Pri výskyte skupinového násillia voči obeti sa odporúča nasledovný postup:**

- a) okamžitá pomoc obeti,

- b) dohoda riaditeľa školy s pedagogickými zamestnancami na postupe vyšetrovania,
- c) vlastné vyšetrovanie,
- d) zabránenie novej krivej výpovede agresorov, ich izolácia bez možnosti dohodnúť sa na spoločnej výpovedi,
- e) pokračujúca pomoc a podpora obeť,
- f) nahlásenie prípadu polícii,
- g) kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov,
- h) kontaktovanie PPP a CVPP, DC a pod.

Článok IV – Opatrenia na riešenie situácie

• **Z opatrení pre obeť možno použiť:**

- i) odporúčanie rodičom obeť vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť CVPP, PPP,
- j) zorganizovanie skupinového intervenčného programu riaditeľom školy v spolupráci s CVPP, PPP,
- k) informovanie a poradenstvo pre rodičov obeť.

• **Z bežných opatrení pre agresorov možno použiť:**

- a) odporúčanie rodičom agresorov vyhľadať odbornú starostlivosť CVPP, PPP,
- b) zníženie známky zo správania,
- c) preloženie žiaka do inej triedy,
- d) výchovné opatrenia – napomenutie a pokarhanie triednym učiteľom, pokarhanie riaditeľom školy; podmienené vylúčenie a v najzávažnejších prípadoch až vylúčenie zo štúdia.

• **V mimoriadnych prípadoch sa môžu použiť ďalšie opatrenia:**

- a) odporúčanie rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt do miestnej príslušného DC, prípadne do liečebno-výchovného sanatória,
- b) oznámenie príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny–sociálno-právna ochrana detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého v zmysle zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov,
- c) oznámenie príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, že bol spáchaný trestný čin alebo čin inak trestný (u maloletých).

Článok V – Spolupráca školy s rodičmi žiakov

Pri podozrení na šikanovanie žiaka je potrebná spolupráca vedenia školy, koordinátora prevencie, prípadne výchovného poradcu a ďalších pedagogických zamestnancov tak s rodinou obeť, ako aj s rodinou agresora. Nedá sa však predpokladať, že rodičia budú vždy hodnotiť situáciu objektívne, preto sa odporúča upozorniť ich na to, aby si všímali možné príznaky šikanovania a ponúknuť im pomoc. **Pri pohovore s rodičmi majú dbať pedagogickí zamestnanci na taktný prístup, ale najmä na zachovanie dôvernosti informácií.**

Článok VI – Spolupráca školy s ďalšími inštitúciami

1. V rámci prevencie šikanovania a pri jeho riešení je dôležitá spolupráca s CVPP, PPP, ako aj s ďalšími inštitúciami a orgánmi.
2. Je dôležité riadiť sa opatreniami a odporúčaniami Štátnej školskej inšpekcie a CVVP, PPP.
3. Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu **priestupku alebo trestného činu**, je **riaditeľ školy povinný oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru Policajného zboru SR**.
4. Školy sú povinné bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálnoprávnej ochrany skutočnosti, ktoré ohrozujú žiaka, alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky.

Článok VII – silné a slabé miesta v organizácii školy a opatrenia

- *Miesta, kde nikdy nechodia učitelia:* nie sú
- *Dozor na toaletách:* vykonáva sa
- *Zákutia budov školy a školskej družiny:* sú pod dozorom
- *Učitelia, ktorí nereagujú na incidenty detí:* nie sú
- *Zvýšený dozor cez prestávky:* dostatočný
- *Dodržiavanie disciplíny:* v súlade so školským poriadkom
- *Meškajúci učitelia na hodinu:* ojedinelý výskyt – súvisí s dozorom na poschodí
- *Pravidlá správania, školský poriadok a sankcie:* dostatočné
- *Zosmiešňovanie, irónia, agresivita v prístupe k deťom:* nevyskytuje sa
- *Netolerantný prístup k odlišnostiam:* nevyskytuje sa

- *Podpora nových žiakov v triede:* zvýšiť prejav sebavedomia
- *Organizácia príchodu a odchodu žiakov:* začlenené do vnútorného poriadku školy
- *Odmeňovanie pozitívneho správania:* riešené formou pochvaly RŠ a vecnej odmeny
- *Okamžité riešenie náznakov šikanovania (výchovná komisia):* vykonáva sa
- *Existuje osoba, za ktorou môžu žiaci ísť:* koordinátor prevencie, výchovný poradca, zástupkyňa riaditeľky školy, riaditeľka školy.

Článok VIII – Prejavy šikanovania

Priame prejavy šikanovania:

- dieťa je otvorene prehlíadané, odmietané a izolované,
- posmešné poznámky na adresu dieťaťa, ponižujúca prezývka, nadávky, ponižovanie, surové žarty na jeho účet,
- kritika dieťaťa, výčitky na jeho adresu podávané nepriateľským, nenávisným, pohrdavým tónom,
- príkazy od iných detí podávané panovačným tónom a skutočnosť, že sa im dieťa podriaďuje,
- naháňanie, strkanie, rany, kopance – i keď nie sú zvlášť silné, je nápadné, že ich obeť neopláca,
- bitky, v ktorých jeden z účastníkov je zreteľne slabší a snaží sa uniknúť (menšie deti niekedy s plačom).

Nepriame prejavy šikanovania:

- dieťa je počas prestávok samo, ostatní oň nejavia záujem, nemá priateľov,
- počas prestávok vyhľadáva blízkosť učiteľov,
- ak má dieťa prehovoriť pred triedou, je neisté, ustrašené,
- pôsobí smutne, až depresívne, nešťastne, stiesnene, máva blízko k plaču,
- zhoršuje sa jeho školský prospech, niekedy náhle,
- odreniny, modriny, škrabance alebo rezné rany, ktoré dieťa nevie uspokojivo vysvetliť,
- má zašpinený alebo poškodený odev.

Článok IX – Vývoj šikanovania

Prvý stupeň

Šikanovanie sa začína „nevinným „ odstavovaním obeť z nejakej činnosti, ktoré sa prejavuje prevažne psychickými formami násilia – ignorovaním, prehliadaním obeť, vylúčením zo skupiny, neustálymi miernymi nadávkami, posmievaním, ohováraním a intrigovaním, braním desiaty alebo iných vecí. Ak sa obeť nedokáže brániť, nikomu to nepovie a nikto v triede sa ho nezastane, vzniká riziko druhého štádia.

Druhý stupeň

Postupne (niekedy ako výsledok skúškového stresu, neistoty, nahromadenej agresie alebo nudy agresorov) sa začína objavovať a stupňovať fyzická agresia – občasné alebo opakované strkanie, potkýnanie, naťahovanie oblečenia, ťahanie za vlasy, podtrhávajúce stoličky, odstrkovanie, bitky, facky vyhladnutej obeť. Ak to učiteľ ani rodič neodhalí alebo to podceňuje, obeť sa (pod vplyvom strachu) nedokáže brániť, ostatní v triede mu nepomôžu, šikanovanie sa zosilňuje a prechádza do ďalšej fázy.

Tretí stupeň

V triede sa vytvorí jadro – k hlavnému agresorovi sa pridávajú ďalší, utvorí sa skupinka dvoch alebo troch šikanátorov, ktorí už postupujú systematicky a cieľavedome s cieľom upevňovať svoju moc a vplyv nielen na vybranú obeť, ale aj na ostatných spolužiakov. Ak ani v tejto etape nedôjde k odhaleniu a riešeniu šikanovania v škole alebo na podnet rodiča, vzniká ďalší stupeň – už rozvinutého šikanovania.

Štvrtý stupeň

K agresívnej skupinke sa pridávajú ďalší a zvyšok triedy začína obeť z rôznych dôvodov ignorovať a úplne vylučovať zo svojej spoločnosti, dokonca sa aj zúčastňovať na šikanovaní. Šikanovanie sa v „nakazenej“ triede v podstate akceptuje ako normálne správanie (nepísaný zákon), začína sa šíriť po celej škole a nadobúdať každodenný charakter.

Piaty stupeň

Všetci rešpektujú normy „šikanovania“, agresori strácajú posledné zvyšky zábran, šikanovanie u nich môže nadobudnúť charakter závislosti a v škole „malej epidémie“, ktorej riešenie si vyžaduje veľa energie, pomoc odborníkov a navyše negatívne ovplyvní aj povest školy.

Článok X – Postup pri riešení šikanovania

Postup učiteľa pri podozrení na výskyt šikanovania:

1. Ak má učiteľ podozrenie a zvýši pozornosť v triede, môže agresorov pristihnúť priamo pri čine a vyvodit' dôsledky.
2. Ak sa o šikanovaní dozvie od samotnej obeť alebo od iných detí, či od rodičov, je jeho úlohou tieto záležitosti starostlivo vyšetriť.

Postup učiteľa, ktorý sa stane svedkom šikanovania:

1. Každý zamestnanec školy je povinný primeraným spôsobom okamžite zasiahnuť:
 - a) odviezť obeť okamžite zo scény, neeskalovať násilie,
 - b) agresorovi povedať, že si to s ním vyriešime neskôr, bez toho, aby sme špecifikovali ako. **Nebyť agresívny voči agresorovi.**
2. Okamžite oznámiť aj náznaky šikanovania vedeniu školy a výchovnej poradkyni.
3. Triedny učiteľ je povinný zvolať výchovnú komisiu- triedny učiteľ, koordinátor prevencie, výchovná poradkyňa, zástupkyňa školy, riaditeľka školy.

Postup učiteľa pri vyšetrowaní šikanovania

1. Individuálne a postupne sa porozprávať najskôr so žiakmi v triede (svedkami šikanovania). Výpovede si zapísať, zosumarizovať dokumentáciu a dôkazy.
2. Následne zrealizovať individuálne rozhovory s agresormi. Využiť dôkazy, ale bez prezradenia zdroja.
3. Individuálne sa porozprávať s rodičmi obeť, získať ich pre spoluprácu.
4. Individuálne sa porozprávať s rodičmi agresora. Pokúsiť sa ich získať pre riešenie, vhodnou formou ich upozorniť aj na možné kvalifikovanie šikanovania z legislatívneho hľadiska (trestný čin vydierania, útlaku, ublíženia na zdraví, týrania, obmedzovanie osobnej slobody, lúpeže, úmysel ublížiť).
5. Dať návrh na trest podľa miery previnenia agresora, resp. agresorov.
6. Oznámiť triede, ako budú vinníci potrestaní a zabezpečiť realizáciu nápravy celej triedy za pomoci výchovnej poradkyně a kvalifikovaných odborníkov.

Zásady vyšetrowania

- chrániť zdroj, neprezradiť ho,
- o šikanovaní prezradiť čo najmenej, ak ho ešte nevieme dokázať,
- vypočuť poškodeného, svedkov, každého zvlášť a neskôr ich odpovede konfrontovať,
- všetky výpovede zaznamenať.

❖ **Nikdy nekonfrontovať obeť s agresorom a dôsledne chrániť obeť!**

Článok XI – Aktivity na zabránenie šikanovania

- slávnostné vyhlásenie boja proti šikanovaniu prvý deň školského roka,
- zmapovanie situácie o výskyte šikanovania na škole anonymným dotazníkom,
- pravidelné opakovanie mapovania situácie dotazníkom, prípadne iné formy zisťovania šikanovania,
- počas školského roka vyhlásenie týždňa boja proti šikanovaniu, v rámci ktorého napr. môžu mať žiaci výtvarnú súťaž, reláciu v rozhlase a pod.,
- riešenie modelových situácií šikanovania na triednických hodinách,
- súťaž o najlepší plagát pri kampani proti šikanovaniu,
- súbežné zvolenie „senátu“ zo zástupcov tried a pedagógov školy, ktorý by prejednával a sankcionoval jednotlivé prípady šikanovania podľa školského zákonníka,
- odmeňovanie pozitívneho správania,
- oboznámenie sa s Trestným zákonom a základnými informáciami o šikanovaní – referáty žiakov, diskusné kluby.

Článok XII – Systém kontrolných opatrení a trestov

Kontrolné opatrenia

1. Každý polrok školského roka uskutočniť anonymný dotazníkový prieskum u žiakov.
2. Na každom zasadnutí pedagogickej rady vyhodnocovať plnenie opatrení k prevencii šikanovania.

Tresty

Pri vyvodzovaní trestu byť dôsledný a trest i výchovné opatrenie musia byť dodržané. Po dokázaní šikanovania bude agresor potrestaný:

- A. výchovným opatrením – pokarhaním riaditeľom školy,
- B. zníženou známkou zo správania,
- C. oznámením šikanovania polícii a ÚPSV a R,
- D. návrhom na preradenie do inej školy,
- E. návrhom na umiestnenie do výchovného ústavu.

Pokiaľ má agresor určený trest, je treba oznámiť celej triede ako bol potrestaný. Vo vážnych prípadoch toto oznámenie podá riaditeľ školy. Ak by obeti hrozilo nejaké ďalšie nebezpečenstvo, môže sa od tohto postupu upustiť. Pokiaľ je trest stanovený a vykonaný, mala by sa tým aféra skončiť a agresor, takisto ako obeť, má šancu sa opäť normálne zapojiť do kolektívu a nemali by byť vystavený posmeškom a výčitkám.

Článok XIII – Závěrečné ustanovenia

1. Táto smernica je záväzná pre všetkých žiakov školy, rodičov a pedagogických pracovníkov.
2. Žiaci a ich zákonní zástupcovia sú povinní oboznámiť sa s jeho obsahom na začiatku školského roku a na triednych aktívoch.
3. Táto smernica bude zverejnená na internetovej stránke školy.
4. Táto smernica bola prerokovaná na pedagogickej rade.
5. Táto smernica nadobúda účinnosť od 4.9.2018

V Košiciach, dňa 28.8.2018

Mgr. Adriana Pištejová
riaditeľka školy